

Predstavljanje Izveštaja o DOP i održivom razvoju

U utorak, 23. oktobra ove godine, svečano smo predstavili sugrađanima i medijima naš Izveštaj o društveno odgovornom poslovanju i održivom razvoju za 2011. godinu. Izveštaj je pripremljen u skladu sa međunarodnim smernicama Inicijative globalnog izveštavanja (Global Reporting Initiative – GRI) i dobio je ocenu C+, dok je nezavisna revizorska kuća KPMG verifikovala izveštaj.

Miroslav Gligorijević, generalni direktor *Titan Cementare Kosjerić*, predstavio je izveštaj dok su se prisutnima obratili i Maria Alexiou, direktorka za društveno odgovorno poslovanje *Titan Grupe*, kao i Dragana Stević iz revizorske kuće KPMG. Nakon toga održana su tri okrugla stola na teme: Zaštita životne sredine, Saradnja sa lokalnom zajednicom i Izveštavanje o društveno odgovornom poslovanju i održivom razvoju, na kojima su predstavnici kompanije, lokalni partneri i zainteresovane strane razmenili iskustva u otvorenom dijalogu, i razmotrili mogućnosti i potencijale daljeg razvoja saradnje.

„Iako je 2011. bila godina velike ekonomске neizvesnosti, dugoročna posvećenost saradnji sa okruženjem u kojem radimo pokazala se vrednom, a bezbednost i zdravlje na radu, održivi razvoj i saradnja sa lokalnom zajednicom prepoznati su u sredini u kojoj poslujemo. Potvrda dobre komunikacije je i

pokazano interesovanje za tri okrugla stola, nastavak kontinuiranog dijaloga sa partnerima i institucionalizacija saradnje sa stejkholderima kroz odgovarajuća tela. Postignuti rezultati u zaštiti i unapređenju životne sredine omogućili su nam da, kao prvi u Srbiji, dobijemo IPPC dozvolu. Istovremeno smo, prepoznajući značaj zajedničkog delovanja, nastavili da pružamo podršku sprovođenju razvojnih inicijativa u našem okruženju, a ukupan iznos sredstava uloženih tokom prošle godine u projekte lokalne zajednice veći je od 615.000 evra. Nastavili smo i sa unapređenjima bezbednosti na radu u cilju kreiranja radnog okruženja u kome će bezbednosna kultura svih zaposlenih biti na najvišem nivou”, rekao je Miroslav Gligorijević, generalni direktor *Titan Cementare Kosjerić*.

Od 2002. godine, od skoro 55 miliona evra namenjenih unapređenju radnih uslova, povećanju kapaciteta i optimizaciji poslovnog procesa, samo u zaštitu životne sredine uložili smo više od 15 miliona evra. Naša kompanija konstantno insistira na transparentnoj komunikaciji u domenu uvođenja alternativnih goriva u proces proizvodnje s obzirom na to da ova goriva predstavljaju višestruku korist za lokalnu zajednicu, životnu sredinu i kompaniju, sastavni su deo svetskih praksi održivog razvoja i planova same kompanije za dalji razvoj poslovanja.

Izveštaj o društveno odgovornom poslovanju i održivom razvoju *TCK* možete preuzeti sa veb sajta kompanije: www.titan.rs, a za više informacija o izveštavanju po GRI standardima pogledati veb sajt: www.globalreporting.org.

Unapređenje bezbednosti u TCK

Pavle Ljubičić, inženjer BZR

Glavni cilj koji želimo da postignemo u našem poslovanju jeste obavljanje svih aktivnosti bez povreda na radu. Takva ambicija je dostižna, s obzirom na činjenicu da svi poslovi i uslovi rada zavise od čoveka i njegovog ponašanja. Zato svaki pojedinac doprinosi stvaranju kvalitetnog radnog okruženja. Stalno unapređenje i dosledna primena uspostavljenog sistema bezbednosti i zdravlja na radu, predstavljaju osnovni putokaz koji kolektiv *Titan Cementare Kosjerić* sledi, prvenstveno kroz preventivne mere za smanjenje rizika.

U prethodnom periodu, nizom aktivnosti koje predstavljamo u ovom tekstu, u fabričkoj je poboljšan sistem bezbednosti i zdravlja na radu, kao i uslovi za zaposlene.

Treninzi

U okviru neprekidnog procesa učenja i podizanja svesti zaposlenih, kroz obuke o bezbednosti, u prošloj godini je ostvareno više od 2.000 sati treninga za direktno zaposlene i ugovarače. Do kraja septembra 2012. godine, broj sati treninga o bezbednosti i zdravlju na radu iznosi 2.098; u toku je

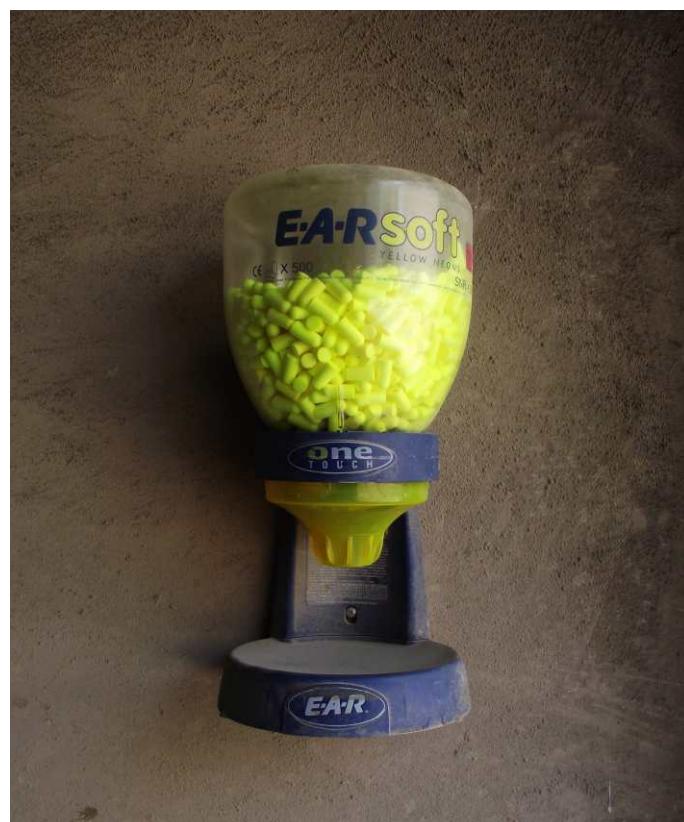
Zaštitna ograda kod glavnog magacina

i realizacija plana praćenja efektivnosti obuka, čime ćemo u narednom periodu zaokružiti razvoj edukacije iz ove oblasti.

Revizije bezbednosti

U TCK kontinualno se sprovode revizije bezbednosti: „Stop“ revizije, kojima se identifikuju bezbedni i nebezbedni uslovi i postupci, kvartalne i tematske revizije, kao i revizije primene bezbednosnih procedura i uputstava. Od početka 2011. godine urađeno je više od 800 „Stop“ revizija, u koje su uključeni svi zaposleni; rezultat se očituje u brojnim poboljšanjima uslova rada.

U istom periodu, izvršeno je i 478 kvartalnih i tematskih revizija, nakon kojih su takođe usledila unapređenja, kao i pregled poboljšanja koja tek treba sprovesti.

Antifoni su dostupni na tri lokacije u fabričkoj

Sistem dozvole za rad

Bezbednosno uputstvo Sistem dozvole za rad predviđa izradu Analize bezbednosti posla za sve radne aktivnosti za koje ne možemo sa sigurnošću reći da su nisko rizične ili za one koje su, pretpostavljamo, srednje i visoko rizične. Pritom, navode se sve opasnosti i štetnosti koje se mogu javiti prilikom obavljanja datih aktivnosti, zajedno sa merama za snižavanje rizika na dozvoljeni, to jest prihvatljivi nivo, koji neće dovesti do povrede na radu. Analiza bezbednosti posla je usavršena i pojednostavljena, a delotvornost je već uočljiva u svakodnevnoj praksi.

Klasifikacija i istraga incidenata

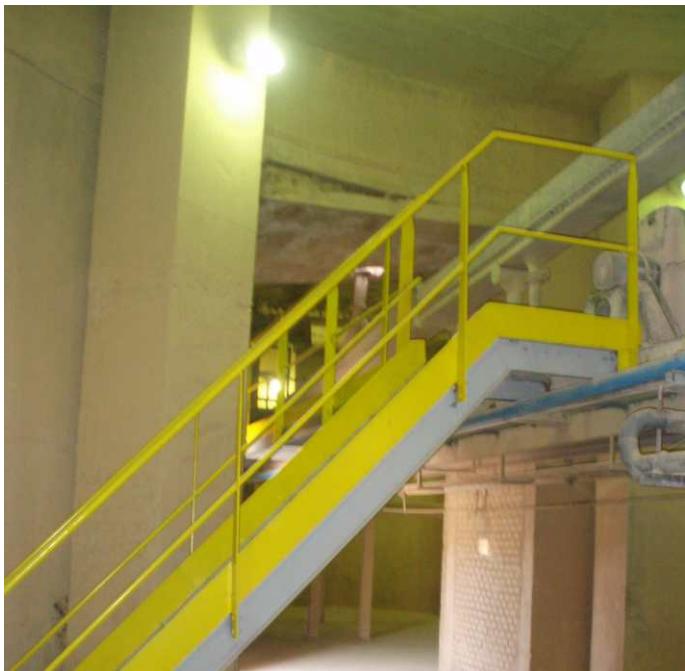
Uputstvo za klasifikaciju i istragu incidenata je unapređeno, tako da se pored ozbiljnijih istražuju i manji incidenti. Time se timovi za istragu ne opterećuju dodatno, a u rezultatu imamo puno preventivno-korektivnih mera koje direktno smanjuju rizik po zdravlje zaposlenih.

Podatak da je u 2011. godini izvršeno 49, i do kraja septembra tekuće godine obavljeno 138 istraga incidenata (koje nisu imale ozbiljnijih posledica po zdravlje radnika), jasno govori da se sve veća pažnja poklanja otklanjanju nebezbednih uslova i postupaka u procesu rada. Takođe, uveden je i objedinjeni sistem praćenja realizacije svih predloženih preventivno-korektivnih mera (eksterne i interne revizije, istrage incidenata, predlozi zaposlenih za poboljšanje, itd.).

Širom postrojenja vidljivo je poboljšanje radnih uslova, što doprinosi opštoj bezbednosti. Svi ovi pokazatelji dokazuju našu rešenost da ostvarimo cilj – radno okruženje bez povreda na radu.

Znaci upozorenja i obaveštenja

Rukohvati sa zaštitnom ogradom na stepenicama

Pododbor za bezbednost opreme

Sredinom prošle godine, osnovan je Pododbor za bezbednost opreme koji ima zaduženje da jasno formuliše bezbednosne standarde i planove provere za svu definisaniu opremu i konstrukcije u *Titan Cementari Kosjerić*. Realizacijom ove nadležnosti, sve obaveze i aktivnosti koje će fabrika sprovoditi u cilju značajnog unapređenja bezbednosti zaposlenih kada je u pitanju oprema, biće konsolidovane na jednom mestu.

Bezbednost u kući: kuhinja

- ✓ Predmeti od papira, plastične kese, zavesa, krpe za sudove, treba da budu bar jedan metar udaljeni od šporeta.
- ✓ Redovno čistite dimnjake, sva ložišta, šporet i rerne.
- ✓ Odložite šibice, upaljače i opasne proizvode za čišćenje u zaključanu ostavu, što dalje od dece.
- ✓ Ugradite detektore dima u kuhinju, ali ne blizu prozora, da biste osigurali pravilno funkcionisanje.
- ✓ Nikada ne sipajte otrovne materije u čaše iz kojih se inače piye ili flaše i posude u kojima čuvate hranu.
- ✓ Nikada ne spuštajte vrele predmete na ubruse, krpe za sudove ili stolnjake.
- ✓ Noževe i oštре predmete perite odvojeno od ostalog posuđa.
- ✓ Nabavite aparat za gašenje požara.
- ✓ Ostavite dovoljno prostora iza frižidera, kako biste omogućili dobru ventilaciju.

Zeleni pojas oko Cementare

Dejan Jovanović, predstavnik Prodaje

Ozelenjavanje pojasa oko *Titan Cementare Kosjerić*, prema obimnom planu iz 2008. godine, odvijalo se postepeno. U najnovijoj akciji koja je sprovedena ove jeseni, zasađeno je 400 četinarskih i listopadnih sadnica (slike ispod teksta), u zoni pored puta i iznad deponija čvrstih goriva i šljake. Nosioci organizacije pošumljavanja bili su zaposleni iz prodajne i nabavne službe, u saradnji sa kolegama iz mašinskog i građevinskog održavanja i uz podršku volontera *Cementare*.

Kolege i prijatelji na početku akcije ozelenjavanja

Oplemenjivanje zemljišnog prostora oko fabrike dobilo je još veći značaj uključivanjem aktivista iz lokalne zajednice koji su se odazvali završnoj akciji, 3. novembra 2012. godine. Tada je upriličena manifestacija sa radnim i zabavno-sportskim aktivnostima u kojima su, pored zaposlenih i menadžmenta *Cementare*, učestvovali predsednik i potpredsednik opštine, kao i predstavnici lokalne samouprave, sportskih klubova, KUD-a „Maksim Marković” i planinarskog društva „Subjel”.

Za zainteresovane goste priređen je i obilazak proizvodnog dela fabrike, gde se može pratiti proces dobijanja cementa. Naš proizvod će ubuduće nastajati u neposrednoj blizini zasada belog bora, Pančićeve omorike, jove i javora, čime se potvrđuje naše trajno opredeljenje da brinemo o zdravlju ljudi i zaštiti životne sredine.

JOVA (*Alnus glutinosa L.*)

Domaća vrsta koja se javlja uz rečne tokove. Otporna na vетar. Koristi se kao soliter i u grupama, za vetrozaštitu, učvršćenje obala, padina i razvalina.

BELI BOR (*Pinus silvestris L.*)
Biljka evrosibirskih prostora, otporna i skromnih zahteva. Pogodna za parkove i veće vrtove.

4

Volonteri tokom radnog dela akcije

Zabavne igre angažovale su sve prisutne

OMORIKA (*Picea omorika*)

Najelegantniji i najlepši evropski četinar. Živi fosil, iz doba tercijara. Otkrio je J. Pančić 1875. godine, na planini Tari. Odlično podnosi gradske uslove. Izvrstan je zvučni izolator.

STUBASTI JAVOR (*Acer sp. 'Pyramidalis'*)

Dobro podnosi uslove našeg područja: hladnoću, sušu, ali i vlažno zemljište, kao i aero zagađenje. Odlično uspeva na strmim terenima.

Upravljanje otpadom u TCK

Pavle Ljubičić, inženjer BZR

Briga o životnoj sredini isto je što i odgovornost za naš opstanak. Jer, ako vodimo računa o okolini, sigurno ćemo živeti zdravije i kvalitetnije.

Da bismo svoje okruženje očuvali, a ono što je zagađeno očistili, potrebno je da promenimo loše navike i shvatimo da dobri rezultati dolaze prvenstveno od nas samih. No, pored lične volje, neophodan je i uređen sistem za upravljanje životnom sredinom, sačinjen od lanca čije su karice: obrazovanje (izgradnja svesti o zaštiti životne sredine), obezbeđenje uslova za sprečavanje zagađenja i revitalizaciju onoga što je već zagađeno, primena sistema sankcija.

Važan aspekt odgovornosti prema životnoj sredini, kao jedan od uslova sprečavanja zagađenja, predstavlja upravljanje otpadnim materijama. Njihovo pravilno zbrinjavanje zasniva

se na prethodnoj klasifikaciji, kojom se neupotrebljivi otpad odvaja od svega onoga što je moguće ponovo iskoristiti (reciklirati). Tako je reciklaža jedan od produktivnih postupaka za tretman otpadnih materija.

U decembru 2011. godine, za 80 zaposlenih u *Titan Cementari Kosjerić* održan je trening o trenutnim aktivnostima, planovima i obavezama svakog pojedinca u procesu pravilnog odvajanja,

privremenog skladištenja i načinu otpremanja otpada iz fabrike. Predviđeno je da otpadni materijali moraju biti pravilno razdvojeni u odgovarajuće sudove i prostore kako bi se olakšao transport i priprema za reciklažu. Napominjemo da je u 2010. godini, u *Cementari* izrađen interni dokument o načinu pripreme otpadnih vreća i lokacijama za odlaganje otpada koji nastaje na postrojenju za proizvodnju cementa, dok su troškovi razdvajanja i dislociranja otpada u 2011. godini iznosili su oko 27.000 evra.

Tema je izazvala veliku pažnju kod zaposlenih koji su aktivno učestvovali u treningu i proširili interesovanje o otpadnim materijama na široku sliku savesnog odnosa prema neposrednom životnom okruženju.

Potreba za daljim jačanjem svesti o očuvanju životne sredine svakog pojedinca, kao i veliko interesovanje kolektiva za ovu oblast, inicirali su da upravljanje otpadnim matrijama bude tema obuke koju će pohađati svi zaposleni, do kraja 2012. godine.

Dan otvorenih vrata

Dugoročno opredeljenje i poslovna strategija *Titan Grupe* podrazumeva otvaranje prema svim zainteresovanim stranama. Takav vid komunikacije dodatno je omogućen građanima Kosjerića koji su u okviru, po prvi put organizovanog Dana otvorenih vrata, 30. juna tekuće godine, imali priliku da se upoznaju sa postrojenjima, uslovima rada, organizacijom i poslovnom strategijom fabrike.

Ovaj susret zaposlenih u Cementari i posetilaca iz lokalne zajednice imao je obostranu korist. Neposredne i precizne informacije o poslovanju firme koje su plasirane tokom ovog druženja, predstavljaju dobar način prezentovanja poslovnih dostignuća i planova.

„Cilj posete koju smo organizovali bio je da pokažemo da je transparentnost u upravljanju i komunikaciji svakodnevna praksa svih zaposlenih u našoj kompaniji. Građani su danas mogli da vide modernizovana postrojenja, da se edukuju o fazama proizvodnje cementa, i da saznavaju više o tome u šta je sve uloženo 55.000.000 evra za modernizaciju fabrike. Ulaganja Cementare u poslednjih deset godina u domen zaštite životne sredine, lokalnu zajednicu i bezbednost i

zdravlje na radu, predstavljaju deo kontinuiranih napora poboljšavanja društvene i poslovne klime u Kosjeriću”, istakao je Miroslav Gligorijević, generalni direktor TCK, koji je sa predstavnicima menadžmenta dočekao goste i, u razmeni podataka i utisaka, proprio njihov boravak, uz uverenje da će se ovo neformalno druženje nastaviti i ubuduće.

Dan otvorenih vrata je još jedan od naprednih koraka u *Titan Cementari Kosjerić* koja je ove godine proslavila 36 godina poslovanja, iskustva i ulaganja u nova znanja, zdravlje i bezbednost, kao i zaštitu životne sredine. Ujedno, obeleženo je i 10 godina od privatizacije u okviru koje je fabrika značajno modernizovana. Osim investicija koje se odnose na poboljšanja procesa proizvodnje, od 2002. do danas podrška opštini Kosjerić, pre prenosa vlasništva nad bazenom i sportskim terenima, dostigla je iznos od 11.000.000 evra. Vrednosti ovih investicija građani Kosjerića odlično prepoznaju kao svoju dobrobit.

Tim iz Srbije na Festivalu nauke u Južnoj Koreji

Korejska nacionalna fondacija za razvoj nauke i tehnologije (KOFAC), tokom avgusta meseca, redovno organizuje Korea Science Festival (KSF), sa brojnim institucijama iz celog sveta koje na atraktivan način predstavljaju dostignuća iz raznovrsnih naučnih oblasti.

Na poslednje dve smotre, učestvovao je i naučni tim iz Srbije, sastavljen od promotera Festivala nauke i Univerziteta u Beogradu. Boraveći u gradovima Daegu i Seul, naše delegacije su imale priliku da na ovom kosmopolitskom festivalu prikažu domaće programe „It must be magic!” i „Homemade Science”. Štandovi naučnih produkata koje smo ponudili svetu bili su interaktivnog karaktera, privukli su veliku pažnju i svrstali se u najzanimljivije postavke manifestacije. U izvođenju kreativnih hemijskih i fizičkih eksperimenata naših

prezentera, učestvovao je veliki broj posetilaca, dok je naučne eksponate, na nastupima u 2011. i 2012. godini, u dalekim korejskim gradovima, videlo više od 250.000 ljudi.

Putovanje i boravak naših predstavnika nauke na KSF ne bi bio moguć bez nesebične finansijske pomoći *Titan Cementare Kosjerić* koja uvek prepoznaje važnost popularizacije nauke i promocije obrazovanja. Uz takvu podršku sprovedena je uspešna naučna misija naših stručnjaka u svetu.

Naše bebe

- ❖ Jovan Biljić (Proizvodnja cementa) dobio je sina Aleksu
- ❖ Aleksandar Popović (Mašinsko održavanje) dobio je sina Jakova
- ❖ Jelena Ćebić (Ljudski resursi) rodila je sina Tomislava
- ❖ Peko Savić (izvršni direktor TCKMNE) dobio je sina Uroša
- ❖ Biljana Nikolić-Stanić (Kvalitet) rodila je sina Stefana
- ❖ Radivoje Jevtić (Proizvodnja cementa) dobio je sina Bogdana

- ❖ Rade Jakovljević (menadžer BZR) dobio je čerku Niku
- ❖ Željko Marković (Proizvodnja cementa) dobio je čerku Anju
- ❖ Sreten Vasiljević (Nabavka) dobio je čerku Janu
- ❖ Aleksandar Kurlagić (Nabavka) dobio je čerku Mašu
- ❖ Gordana Savić (Finansije i računovodstvo) rodila je sina Vasilija
- ❖ Milorad Radovanović (Proizvodnja sirovinskog brašna i klinkera) dobio je sina Davida

Prva „Noć muzeja” u Kosjeriću

„Noć muzeja”, manifestacija koja afirmiše ne samo vrednosti istorijskog i kulturnog blaga, već i šire područje umetničkog izražavanja i stvaralaštva, iz godine u godinu stiče sve više poklonika među učesnicima i publikom. Ove godine, pored 65 gradova Srbije, i Kosjerić je imao čast da bude deo tog popularnog dešavanja koje ima internacionalni karakter.

U subotu uveče, 19. maja, posetiocima je prikazano nekoliko interesantnih programa, različitih žanrova. Središni performans, izložba 3D fotografija, autora Dragutina Dragana Petrovića, koju je otvorio hor Hir Tehničke škole iz Požege, predstavljen je u holu Narodne biblioteke „Sreten Marić”. U toku večeri, u sali Hana, plesačica Isidora Ganguli i gitarista Branko Ćurčić, zajedno sa svojim gostima, dočarali su

Flamenco en 40 minutos

Hor Hir

atmosferu španskog folklora oličenog u flamenco tradiciji, na nastupu pod nazivom *Flamenco en 40 minutos*.

Brojna publika je sa zadovoljstvom propratila ovaj zanimljivi celovečernji umetnički događaj kojim se Kosjerić uvrstio u sve razgranatiju mapu prestižne kulturne priredbe čiji se okviri pomeraju izvan muzejskih institucija. Vrednosti ove bogate kreativne produkcije prepoznala je i *Titan Cementara Kosjerić* koja je omogućila nastupe mladih entuzijasta i darovala gradu još jednu kvalitetnu kulturnu ponudu.

Nagrada za najbolje

Učenici IV/1 Tehničke škole Kosjerić

Pored pohvala za najbolji uspeh u učenju i vladanju, koje je IV/1 odeljenje ekonomskog smera zasluženo dobilo od Nastavničkog veća i učenika Tehničke škole, ovom đačkom kolektivu je *Titan Cementara Kosjerić* dodelila i putovanje na jednodnevni izlet koji je osmislio 28 nagrađenih učenika, zajedno sa njihovim razrednim starešinom Slađanom Gligorijević.

Glavno odredište odabrane maršrute bio je Višegrad, sa svojim znamenitostima, a posle posete manastiru Dobrun i Mokroj gori, usledio je boravak na Tari gde je priređen i prigodan ručak.

Kolektivu Tehničke škole imponuje pažnja koju *TCK* uvek iskazuje prema najvrednijim đacima. Tako se, zajedničkim zalaganjem, podstiču rad i odgovornost, kao uzorne vrednosti mlađim generacijama.

